

TĂNG CƯỜNG BẢO VỆ QUYỀN SỞ HỮU CÔNG NGHIỆP, QUYỀN ĐỐI VỚI GIỐNG CÂY TRỒNG VIỆT NAM

Xin ông cho biết ý nghĩa và sự cần thiết của việc ban hành Nghị định 65?

Thực tế triển khai các quy định về xác lập quyền SHCN cho thấy, các văn bản hiện hành có một số vướng mắc cần sớm khắc phục như cần bổ sung các quy định nhằm đơn giản hóa, rút gọn các thủ tục hành chính và đặc biệt cần đẩy mạnh việc tiếp nhận, xử lý, trả kết quả trực tuyến đối với các đơn SHCN; sửa đổi các quy định về bảo vệ quyền SHCN và quyền đối với giống cây trồng, đặc biệt là với các yếu tố mới như bảo vệ quyền trong không gian số.

Có thể nói, việc ban hành Nghị định 65 là cần thiết nhằm quy định chi tiết các nội dung được giao và biện pháp thi hành Luật SHTT; kế thừa quy định của các văn bản hiện hành và chỉnh lý phù hợp để khắc phục những khó khăn, vướng mắc phát sinh trong quá trình thực hiện; hoàn thiện khuôn khổ pháp luật về SHTT đồng bộ với các văn bản

Ngày 23/8/2023, Chính phủ ban hành Nghị định số 65/2023/NĐ-CP quy định chi tiết một số điều và biện pháp thi hành Luật Sở hữu trí tuệ (SHTT) về sở hữu công nghiệp (SHCN), bảo vệ quyền SHCN, quyền đối với giống cây trồng và quản lý nhà nước về SHTT (sau đây gọi tắt là Nghị định 65). Vậy Nghị định 65 có ý nghĩa như thế nào? Các điểm mới và trọng tâm của Nghị định này là gì? Những đối tượng nào sẽ chịu tác động nhiều nhất từ Nghị định 65? Để làm rõ những vấn đề này, Tạp chí Khoa học và Công nghệ Việt Nam đã có cuộc trao đổi với ông Nguyễn Văn Bày - Phó Cục trưởng Cục SHTT.

pháp luật khác có liên quan; kịp thời hướng dẫn các quy định để tương thích với các cam kết quốc tế mà Việt Nam tham gia.

Ông có thể chia sẻ về những điểm mới và điểm trọng tâm của Nghị định 65?

Nghị định 65 được sửa đổi, bổ sung, thay thế các Nghị định số: 103/2006/NĐ-CP¹, 105/2006/NĐ-CP², 119/2010/NĐ-CP³, 122/2010/NĐ-CP⁴,

154/2018/NĐ-CP⁵. Vì vậy, ngoài các quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành được giao cụ thể tại Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật SHTT, Nghị định này còn kế thừa các quy định vẫn còn giá trị áp dụng trong các Nghị định nêu trên với một số chỉnh sửa mang tính hình thức và kỹ thuật nhằm làm rõ và phù hợp hơn trong thực tiễn thi hành mà không làm thay đổi phạm vi, đối tượng điều chỉnh.

Các điểm mới nổi bật của Nghị định 65 là: i) Về kiểm soát an ninh sáng chế trước khi nộp đơn đăng ký sáng chế ra nước ngoài, với các quy định liên quan đến quy trình kiểm soát an ninh đối với đơn đăng ký sáng chế trong các lĩnh vực kỹ thuật có tác động đến an ninh, quốc phòng và sự phối hợp giữa các bộ, ngành có

¹Nghị định số 103/2006/NĐ-CP ngày 22/9/2006 của Chính phủ: Quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành một số điều của Luật SHTT về SHCN.

²Nghị định số 105/2006/NĐ-CP ngày 22/9/2006 của Chính phủ: Quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành một số điều của Luật SHTT về bảo vệ quyền SHTT và quản lý nhà nước về SHTT.

³Nghị định số 119/2010/NĐ-CP ngày 30/12/2010 của Chính phủ: Sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 105/2006/NĐ-CP ngày 22/9/2006 của Chính phủ quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành một số điều của Luật SHTT về bảo vệ quyền SHTT và quản lý nhà nước về SHTT.

⁴Nghị định số 122/2010/NĐ-CP ngày 31/12/2010 của Chính phủ: Sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 103/2006/NĐ-CP ngày 22/9/2006 của Chính phủ quy định chi tiết và hướng dẫn thi hành một số điều của Luật SHTT về SHCN.

⁵Nghị định số 154/2018/NĐ-CP ngày 9/11/2018 của Chính phủ: Sửa đổi, bổ sung, bãi bỏ một số quy định về điều kiện đầu tư, kinh doanh trong lĩnh vực quản lý nhà nước của Bộ Khoa học và Công nghệ và một số quy định về kiểm tra chuyên ngành.

liên quan; ii) Về sáng chế mật, có các quy định đối với đơn đăng ký sáng chế mật, các thủ tục liên quan đến sáng chế mật, xử lý đơn đăng ký sáng chế mật và văn bằng bảo hộ sáng chế mật được giải mật, đăng ký sáng chế mật ở nước ngoài và quản lý việc sử dụng sáng chế mật; iii) Về thực hiện quyền quản lý chỉ dẫn địa lý, Nghị định đã làm rõ hơn quy định về tổ chức, cá nhân có quyền sử dụng chỉ dẫn địa lý; trách nhiệm của tổ chức, cá nhân sử dụng chỉ dẫn địa lý, của tổ chức quản lý chỉ dẫn địa lý; hướng dẫn các nội dung chính của Quy chế quản lý chỉ dẫn địa lý; iv) Về thẩm quyền chủ động kiểm soát của hải quan, có các quy định nhằm làm rõ thẩm quyền, trình tự, thủ tục chủ động tạm dừng làm thủ tục hải quan của cơ quan hải quan.

Nếu như trước đây tất cả mọi sáng chế của Việt Nam đều chịu sự điều chỉnh của quy định về kiểm soát an ninh thì theo quy định mới, chỉ những sáng chế của tổ chức, cá nhân Việt Nam tạo ra tại Việt Nam thuộc các lĩnh vực quy định rõ tại Phụ lục số VII của Nghị định 65 mới phải thực hiện quy trình kiểm soát này. Quy định này tạo thuận lợi cho các tổ chức, cá nhân Việt Nam khi đăng ký sáng chế, đặc biệt là việc đăng ký bảo hộ sáng chế ở nước ngoài. Các quy định về thực hiện quyền quản lý chỉ dẫn địa lý sẽ tạo cơ sở pháp lý đầy đủ hơn để đẩy mạnh hoạt động quản lý, phát triển các chỉ dẫn địa lý của Việt Nam. Cụ thể, việc làm rõ trách nhiệm của tổ chức được giao quyền quản lý chỉ dẫn địa lý, quy định cụ thể các yêu cầu, nội dung của Quy chế

quản lý chỉ dẫn địa lý sẽ giúp thúc đẩy/nâng cao hiệu quả của công tác quản lý, kiểm soát để đảm bảo chất lượng của sản phẩm mang chỉ dẫn địa lý khi đưa ra thị trường, qua đó nâng cao/phát huy hơn nữa giá trị của chỉ dẫn địa lý và mang lại thu nhập xứng đáng, cải thiện đời sống vật chất cho người dân, góp phần phát triển kinh tế nông nghiệp - nông thôn.

Nghị định 65 cũng đã quy định cụ thể cách thức, trình tự, thủ tục để các tổ chức chủ trì nhiệm vụ KH&CN (chủ yếu là các viện nghiên cứu, trường đại học) chủ động đăng ký xác lập quyền đối với sáng chế, kiểu dáng công nghiệp, thiết kế bố trí là kết quả của nhiệm vụ KH&CN sử dụng ngân sách nhà nước. Quy định này không chỉ khắc phục các bất cập hiện nay về việc đăng ký và khai thác các đối tượng quyền SHCN và quyền đối với giống cây trồng do nhà nước đầu tư mà còn là cú hích để khuyến khích các chủ thể nghiên cứu nhiệm vụ KH&CN chủ động đăng ký, khai thác thương mại các sáng chế, kiểu dáng công nghiệp, thiết kế bố trí, giống cây trồng được tạo ra; thúc đẩy quan hệ hợp tác với doanh nghiệp để chuyển giao công nghệ, thương mại hóa và thu hút nhiều nguồn vốn đầu tư để phát triển, nghiên cứu sản phẩm, qua đó thu về nhiều lợi ích kinh tế cũng như đạt được các mục tiêu về an sinh xã hội.

Điểm đặc biệt nữa là các quy định của Nghị định 65 hướng tới việc đơn giản hóa, rút gọn các thủ tục hành chính và đặc biệt sẽ đẩy mạnh việc tiếp nhận, xử lý, trả kết

quả trực tuyến đối với các đơn SHCN. Điều này góp phần vào mục tiêu chung mà Chính phủ đang nỗ lực thực hiện là cải cách thủ tục hành chính, đẩy mạnh triển khai chính phủ điện tử, tạo thuận lợi cho người dân, doanh nghiệp thực hiện các thủ tục hành chính trong môi trường số.

Những đối tượng/nhóm đối tượng nào sẽ chịu tác động nhiều nhất từ Nghị định 65, thưa ông?

Đối tượng áp dụng của Nghị định 65 rất rộng, từ các tổ chức, cá nhân Việt Nam, tổ chức, cá nhân nước ngoài đáp ứng các điều kiện hưởng sự bảo hộ quyền SHCN tại Việt Nam đến các tổ chức, cá nhân có quyền SHCN, quyền đối với giống cây trồng được bảo hộ hoặc có hành vi xâm phạm quyền SHCN, quyền đối với giống cây trồng. Do đó, có thể nói, Nghị định 65 sẽ có tác động đến tất cả các đối tượng từ người dân, doanh nghiệp Việt Nam đến các cá nhân, tổ chức nước ngoài. Tuy nhiên, các trường đại học, viện nghiên cứu, đặc biệt là các trường đại học, viện nghiên cứu thực hiện các nhiệm vụ KH&CN sử dụng ngân sách nhà nước là một trong các đối tượng chịu tác động nhiều nhất từ Nghị định 65. Chủ thể này được giao quyền đăng ký đối với các sáng chế, kiểu dáng công nghiệp, thiết kế bố trí là kết quả của nhiệm vụ KH&CN sử dụng ngân sách nhà nước một cách tự động và không bồi hoàn song Nghị định cũng quy định việc thực hiện các nghĩa vụ trong việc báo cáo, nộp đơn đăng ký, khai thác sử dụng...

Diễn đàn Khoa học và Công nghệ

Ngoài ra, các cơ quan nhà nước cũng là đối tượng chịu nhiều tác động từ Nghị định 65. Một loạt quy định trong Nghị định 65 đặt ra nhiều thách thức cho các cơ quan nhà nước có liên quan trong việc triển khai thực hiện Nghị định 65 trong thực tiễn. Ví dụ, đối với Cục SHTT là các quy định liên quan đến thẩm định đơn đăng ký sáng chế mật, nhãn hiệu âm thanh, cấp văn bằng bảo hộ dạng điện tử, kiểm soát an ninh đối với sáng chế thuộc các lĩnh vực kỹ thuật có tác động đến an ninh quốc phòng; với cơ quan hải quan là trình tự, thủ tục chủ động tạm dừng làm thủ tục hải quan; với cơ quan quản lý nhiệm vụ KH&CN trong việc quản lý các sáng chế, kiểu dáng công nghiệp, thiết kế bố trí là kết quả của nhiệm vụ KH&CN sử dụng ngân sách nhà nước...

Từ góc độ nhà quản lý trong lĩnh vực chuyên ngành, ông có chia sẻ nào dành cho các đối tượng chịu tác động từ Nghị định 65?

Nghị định 65 có phạm vi điều chỉnh tương đối rộng, trong đó có nhiều quy định là các quy định mới và phức tạp, ví dụ, kiểm soát an ninh đối với sáng chế thuộc các lĩnh vực kỹ thuật có tác động đến an ninh quốc phòng; nộp đơn đăng ký xác lập quyền đối với sáng chế mật; đăng ký quốc tế kiểu dáng công nghiệp theo Thỏa ước La Hay; giao quyền đăng ký sáng chế, kiểu dáng công nghiệp, thiết kế bố trí là kết quả của nhiệm vụ KH&CN sử dụng ngân sách nhà nước cho tổ chức, cá nhân khác... Do đó, các tổ chức, cá nhân cần chủ động nghiên cứu để có thể hiểu và áp dụng chính xác các quy định trong Nghị định

65. Nếu có khó khăn, vướng mắc trong thực tiễn áp dụng, cần phản ánh kịp thời đến cơ quan nhà nước có liên quan để có hướng dẫn, hỗ trợ kịp thời.

Đối với các cơ quan nhà nước, cần chuẩn bị sẵn các điều kiện về cơ sở vật chất kỹ thuật, hệ thống công nghệ thông tin, nguồn nhân lực... để đảm bảo triển khai thực hiện Nghị định 65 được hiệu quả. Ngoài ra, giữa các cơ quan nhà nước cũng cần tăng cường sự phối hợp trong thực hiện Nghị định 65, ví dụ, sự phối hợp giữa Cục SHTT với cơ quan được chỉ định của Bộ Công an, Bộ Quốc phòng trong việc kiểm soát an ninh sáng chế, với cơ quan hải quan trong việc giải quyết tranh chấp khiếu nại nếu có tranh chấp, khiếu nại về SHCN trong quá trình chủ động tạm dừng làm thủ tục hải quan; với cơ quan đăng ký được phẩm trong trường hợp phải đền bù cho chủ sở hữu sáng chế do chậm trễ trong thủ tục cấp phép lưu hành được phẩm...

Về phía Cục SHTT sẽ có những hoạt động như thế nào để triển khai hiệu quả Nghị định 65 trong thực tế, thưa ông?

Trước mắt, Cục SHTT sẽ chủ trì, phối hợp với các cơ quan, đơn vị liên quan soạn thảo, trình Bộ trưởng Bộ KH&CN ban hành Thông tư quy định chi tiết một số điều của Luật SHTT và hướng dẫn thi hành Nghị định 65.

Tiếp theo, để văn bản đi vào cuộc sống, Cục SHTT sẽ chủ trì, phối hợp với các cơ quan, đơn vị liên quan biên soạn tài liệu phục vụ công tác tuyên truyền, tập huấn, phổ biến Nghị định 65; chủ

trì, phối hợp với các cơ quan, đơn vị thuộc các bộ, cơ quan ngang bộ, UBND các tỉnh/thành phố trực thuộc trung ương và các cơ quan, tổ chức khác có liên quan triển khai tuyên truyền, phổ biến Nghị định 65 với nội dung, hình thức phù hợp đến người dân, doanh nghiệp, cán bộ, công chức, viên chức, người lao động để hiểu rõ và thực hiện. Ngoài ra, Cục SHTT cũng sẽ chủ trì, phối hợp với các đơn vị, tổ chức liên quan tổ chức tập huấn chuyên sâu theo chuyên đề nội dung quy định của Nghị định 65 và các văn bản hướng dẫn thi hành, trong đó chú trọng các quy định liên quan đến lĩnh vực SHCN, cho cán bộ, công chức, viên chức, người lao động tại Bộ KH&CN và các cơ quan, tổ chức liên quan.

Riêng đối với nội bộ Cục SHTT, Nghị định 65 có một loạt quy định tác động trực tiếp đến hoạt động xác lập quyền tại Cục như đã nêu ở trên. Việc này đặt ra những thách thức lớn đối với Cục SHTT về cơ sở vật chất kỹ thuật, nguồn nhân lực, hệ thống công nghệ thông tin... để có thể đáp ứng tốt những yêu cầu trong Nghị định 65. Tuy nhiên, Cục cũng coi đây là cơ hội để thay đổi, có những bước đột phá nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động quản lý nhà nước, trong đó có hoạt động xác lập quyền SHCN nhằm phục vụ tốt hơn cho người dân, doanh nghiệp và xã hội.

Xin trân trọng cảm ơn ông!

Mai Văn Thủy (thực hiện)